

RAPORT ASUPRA SONDAJULUI DIN AȘEZAREA PREFEUDALĂ DE LA SPINOASA

(r. Tg. Frumos, reg. Iași)

ÎN ULTIMII ani, lucrări mari de săpături de interes obștesc au distrus aproape două treimi dintr-o întinsă stațiune arheologică aflată în fața satului *Spinoasa*, pe partea dreaptă a șesului larg al Bahluiului, la poalele dealurilor Catargul și Sîrca. Materialele arheologice scoase cu această ocazie au fost în parte adunate și semnalate la timp de Muzeul de antichități din Iași¹. Ele provin dintr-o așezare neolitică Cucuteni A și B, situată chiar în marginea albiei majore, între dealul Catargul și linia ferată Iași-Hîrlău, apoi dintr-o așezare din prima epocă a fierului (Hallstatt de tip Noua), situată între poala dealului Sîrca și linia ferată, și în fine dintr-o așezare prefeudală, situată pe un rest de terasă cuprinsă în unghiul dintre cele două dealuri. În spațiul așezării hallstattiene și al celei prefeudale au apărut și urmele unei așezări din perioada timpurie a epocii migrațiilor (sec. III—IV).

Data fiind importanța descoperirii resturilor prefeudale, șantierul de săpături feudale de la Suceava a delegat în toamna anului 1953 un membru pentru a cerceta lucrările de la Spinoasa și astfel s-a intervenit chiar cu un mic sondaj pentru precizarea condițiilor stratigrafice². În toamna anului 1956 a fost programat un sondaj mai mare în cadrul cercetărilor arheologice pentru studiul originii poporului român.

Terasa, pe care se află ceea ce a mai rămas intact din așezarea prefeudală, formează un mic platou triunghiular, ușor înclinat și proeminent deasupra albiei majore. Acest platou prezintă un fenomen tipic de *glacis*, fiind constituit de un con de dejecție care unește poalele celor două dealuri. Iluvionarea periodică a terenului se datorește apelor scurse de pe podișul de deasupra printr-un făgaș săpat în unghiul de unire al celor două dealuri. În această porțiune, coasta celor două dealuri este acoperită de o pădurice (rediu).

Spre poalele dealului Catargul s-au trasat trei șanțuri orientate NV—SE (fig. 1, planul general), pentru a se stabili stratigrafia așezării și caracterul complexelor de locuire. Astfel, șanțul I a secționat două gropi care se întretaie (fig. 2/1) și trei locuințe, iar șanțul II a tăiat o a patra locuință. Au fost dezvelite în întregime numai locuințele 2 și 3.

Nivelul de locuire (fig. 2, profilele) este la limita superioară a unui sol de argilă gălbuie cu depuneri de calcar, fiind oarecum cufundat în acest sol. Nemijlocit deasupra resturilor nivelului de locuire s-a depus un sol brun-negricios de argilă cu humus și cu precipitații de calcar. Spre marginea terasei, acest sol are uneori o nuanță verzuie și în genere o mare duritate, ceea ce arată originea lui aluvionară. Acest sol se continuă cu un sol dens de humus negru, remaniat de

¹ SCIV, V, 1—2, 1954, p. 235, 238; VI, 1—2, 1955, p. 289.

² SCIV, V, 1—2, 1954, p. 314—315.

fierul plugului. Depunerea arheologică propriu-zisă o constituie nivelul locuințelor. Cu toate acestea, resturi materiale, fragmente ceramice și obiecte, aparținând așezării prefeudale sau epocilor mai vechi, apar sporadic și amestecate în toată grosimea stratului brun și chiar în stratul negru, datorită procesului de formare a solului prin iluvionări periodice.

Complexele corespunzătoare locuințelor au aspectul unor suprafețe acoperite cu fragmente infime de chirpici (lipitură de perete) înroșite de foc, ceramică foarte

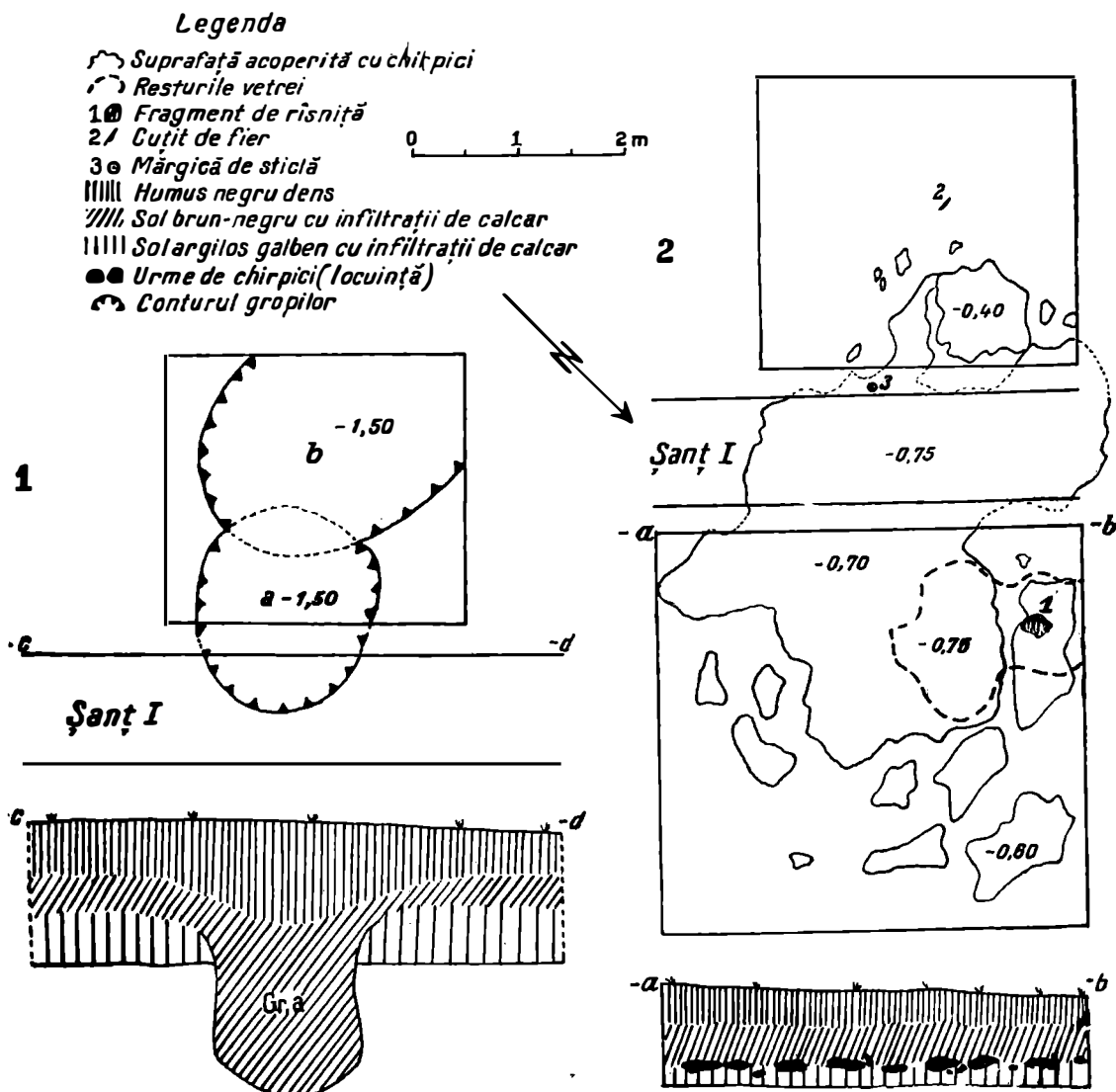
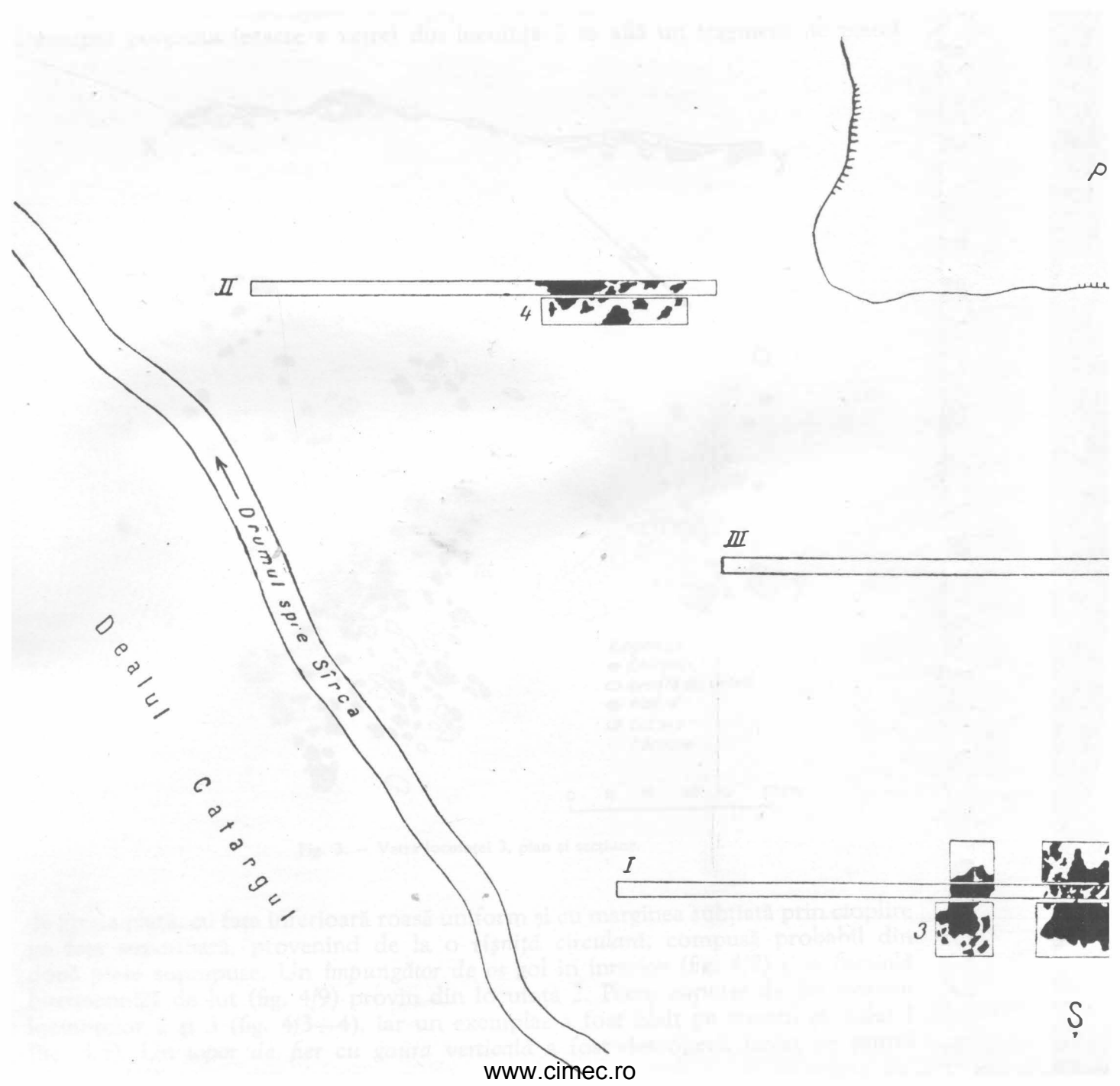

Fig. 2. — 1, Gropile șanțului I, p'lan și profil; 2, locuința, plan și secțiune.

fragmentată, resturi de oase de animale și câteva obiecte. Conturul lor neregulat indică totuși forma dreptunghiulară a locuințelor. Deși stratul de chirpici, provenit din pereții distruși, apare ușor cufundat la limita superioară a solului gălbui, nu se observă nici o săpare în acest sol sau în solul brun de deasupra pentru adîncirea fundului locuinței în forma obișnuită a semibordeiilor din perioada timpurie a migrațiilor și din perioada prefeudală. Locuințele cercetate pînă acum sînt construcții la suprafața solului.

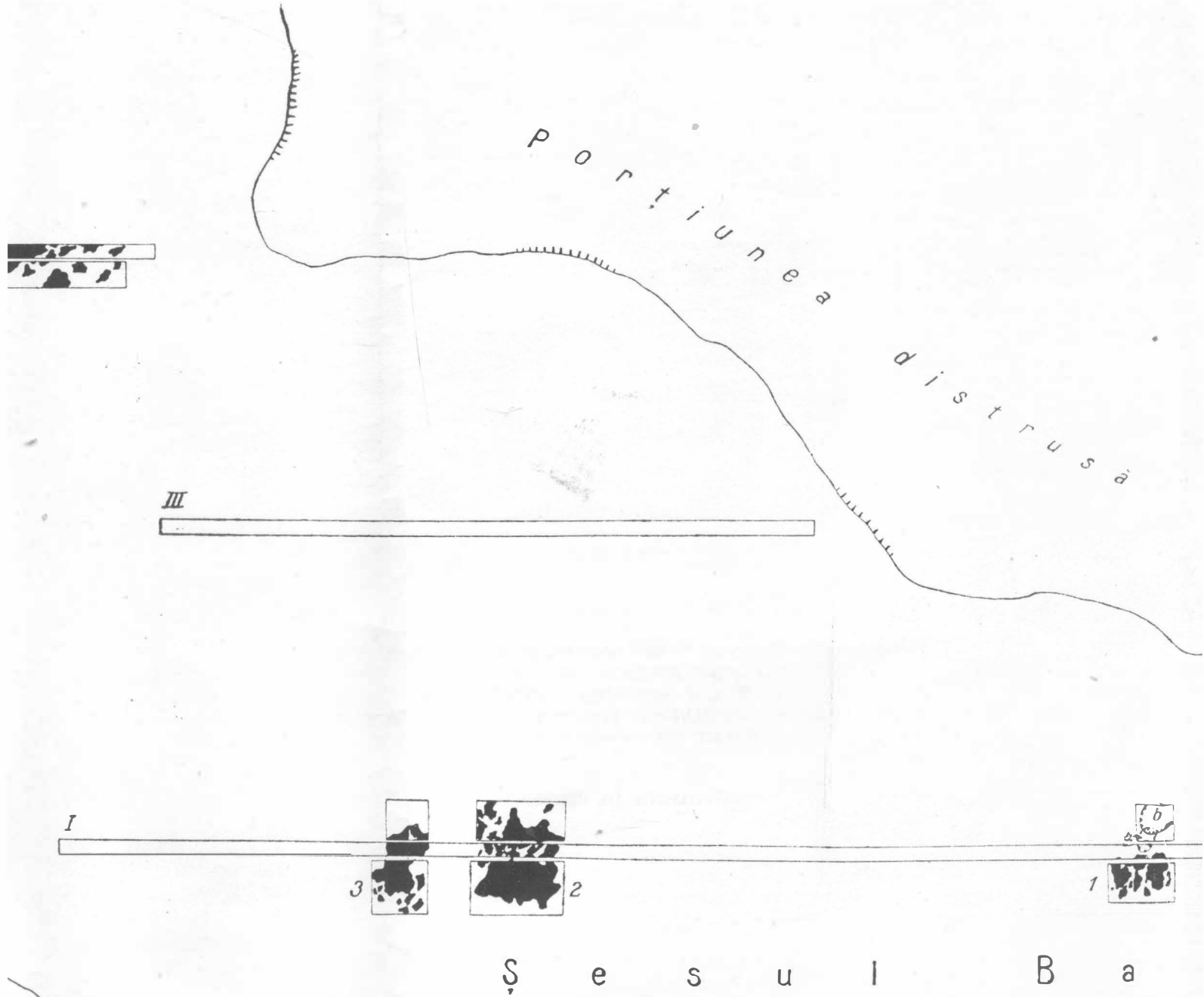

Fig. 1. Planul sondajului din 1956 de la Spinoasa (Erbiceni).

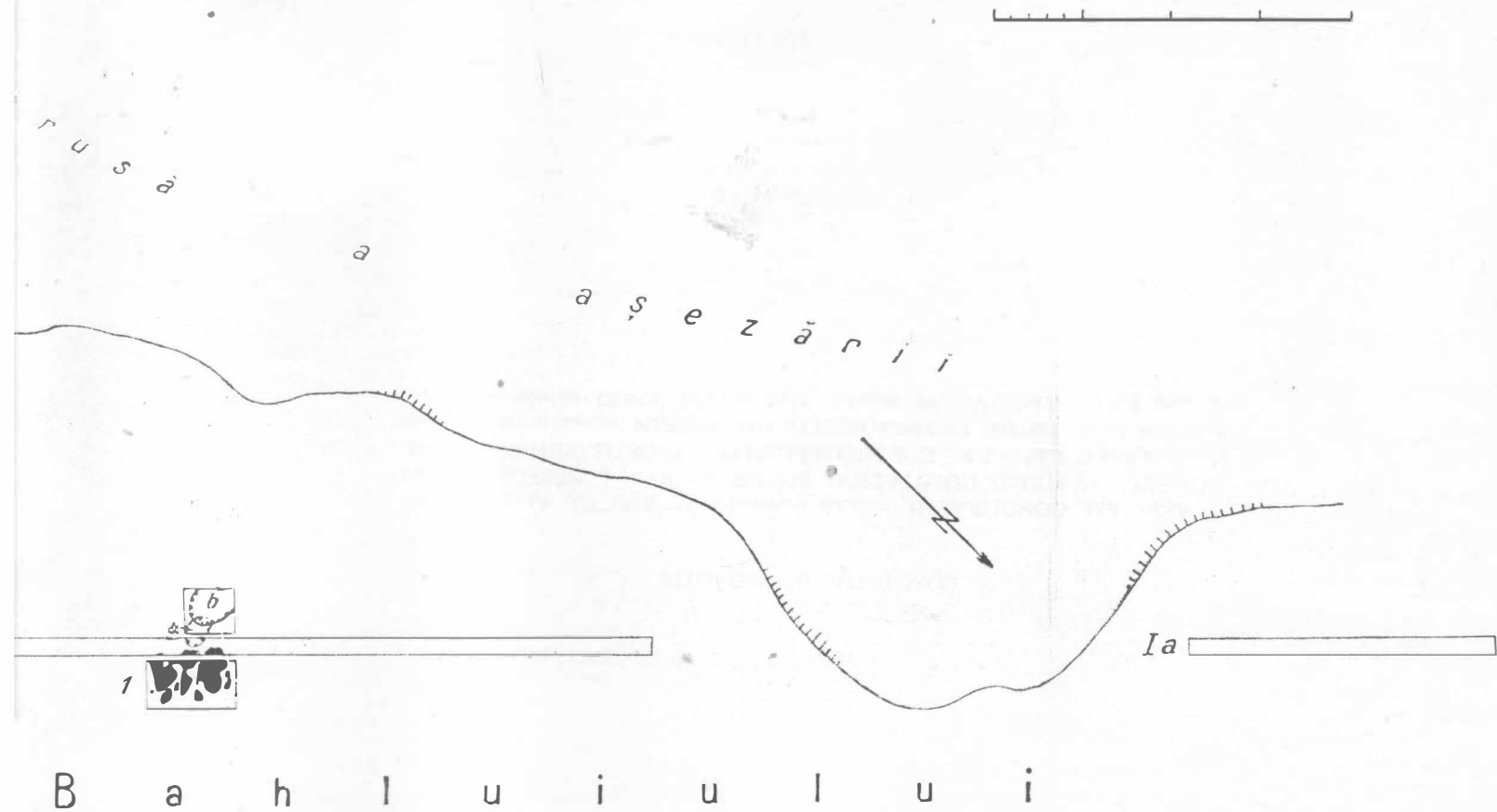
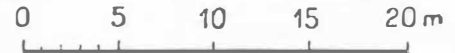
Legendă

Locuințe

Gropi

Același lucru îl arată și *vatra joasă* din locuința 3 (fig. 3), construită direct pe fundul locuinței, la suprafața solului de atunci. Ea este formată dintr-o lipitură subțire de lut, aplicată pe lespezi mici de gresie de deal sau direct pe sol. Lipitura este arsă cărămiziu, iar pătura superioară s-a transformat într-o crustă calcinată.

În interiorul locuințelor s-au găsit câteva unelte din materiale diferite. Deasupra porțiunii intacte a vetrei din locuința 3 se află un fragment de piatră

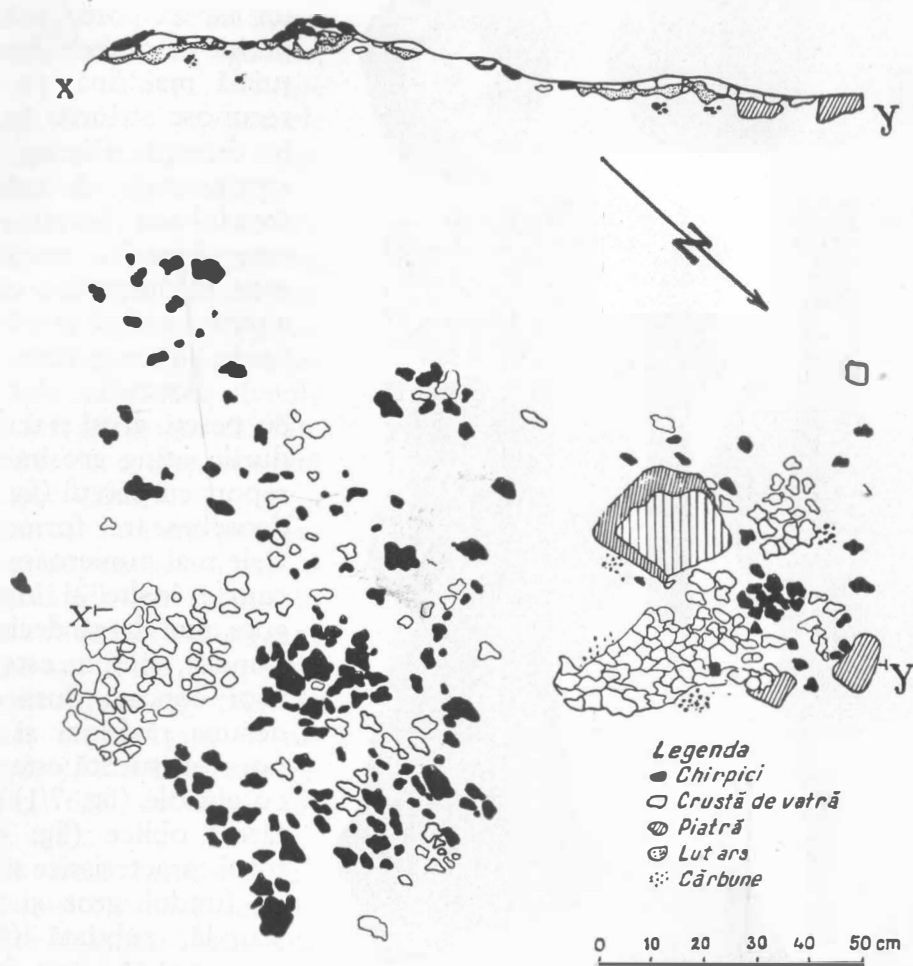

Fig. 3. — Vatra locuinței 3, plan și secțiune.

de gresie plată, cu fața inferioară roasă uniform și cu marginea subțiată prin cioplire pe fața superioară, provenind de la o *rișniță circulară*, compusă probabil din două piese suprapuse. Un *împungător de os gol* în interior (fig. 4/7) și o *fusaiolă bitronconică de lut* (fig. 4/9) provin din locuința 2. Patru *cuțitașe de fier* aparțin locuințelor 2 și 3 (fig. 4/3—4), iar un exemplar a fost găsit pe traseul șanțului I (fig. 4/5). Un *topor de fier cu gaura verticală* a fost descoperit izolat pe șanțul III (fig. 4/6).

Au fost descoperite numai două obiecte de podoabă. În locuința 3, o *mărgică de sticlă cilindrică*. Corpul, din sticlă irizată, este decorat cu trei ochi din pastă opacă de culoare brună cu câte trei puncte de culoare galbenă (fig. 4/2). În spațiul locuinței 1, dar la nivelul de $-0,30$ m, un *cercel de bronz* cu corpul format dintr-o

foaie subțire în formă de «scut» (fig. 4/1). Nu este sigur că el aparține nivelului locuințelor.

Ceramica corespunzătoare nivelului locuințelor prezintă două categorii net distincte. Prima categorie cuprinde *ceramică lucrată cu mîna* (fig. 5). Suprafața vaselor prezintă neregularități. Pasta este frămîntată grosolan din lut amestecat cu material pisat (cioburi și pietricele), avînd în genere un aspect poros și fiind acoperită pe ambele fețe cu fățuială mai fină, pe care se recunosc striurile fine, trase în direcții diferite, ale instrumentului de netezire (de trestie sau lemn). Arderea este inegală, uneori pasta este în întregime cărămidie, alteori miezul ei rămîne cenușiu sau negricios.

Formele sînt masive, cu pereți groși și uneori fundurile ating grosimi mari în raport cu pereții (fig. 7/7). Se deosebesc trei forme de vase. Cele mai numeroase sînt *borcanele* înalte și înguste, cu gura mai largă decît fundul. Fundul, simplu, este plat sau ușor concav. Buza este totdeauna răsfrîntă și extremitatea ei turtită este decorată cu alveole (fig. 7/1) sau cîștături oblice (fig. 5/1). Cu totul caracteristice sînt *tipsiile* cu fundul gros și marginea scundă, subțiată (fig. 7/5), sau plată (fig. 7/6), fără decor sau cu alveole. Importante pentru așezarea de la Spinoasa sînt *străchinile* tronconice cu buza dreaptă și plată (fig. 5/6), fără decor sau cu alveole ca la borcane. Unul dintre fragmente prezintă la baza peretelui, deasupra fundului,

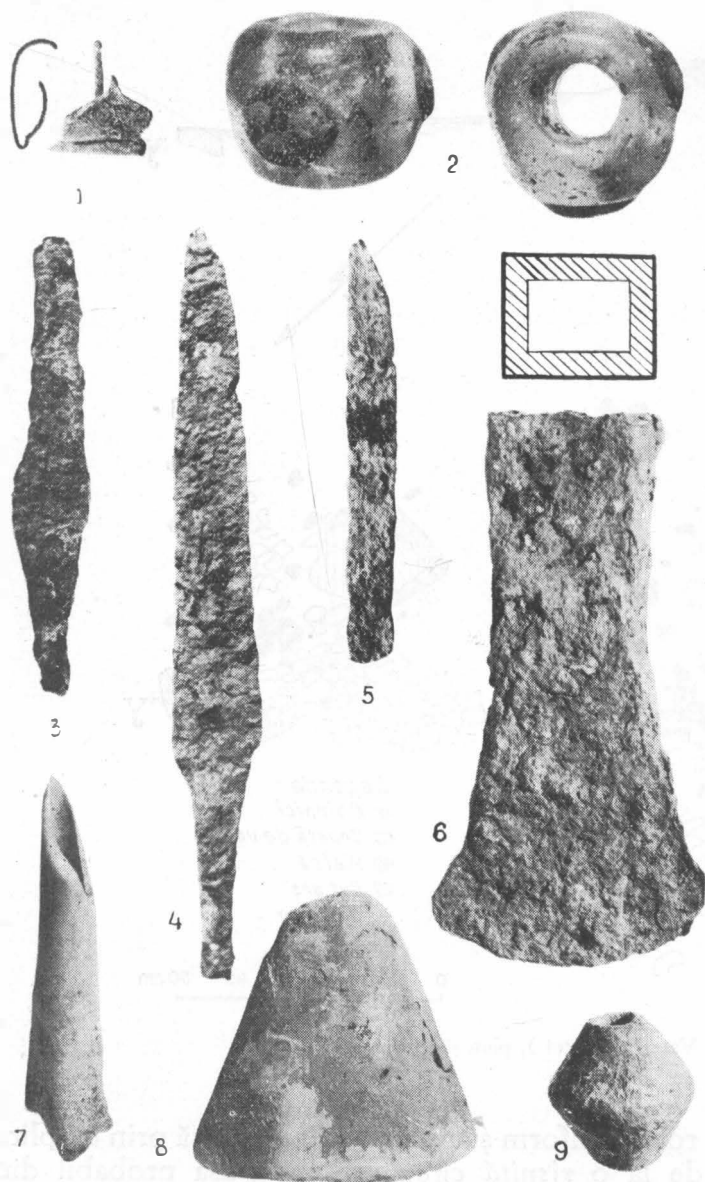

Fig. 4. — Unelte și podoabe prefeudale de la Spinoasa (1—7, 9) și Dorobanțul (8).

jumătatea unei găuri cu diametrul de 1,5 cm. O strachină semisferică a fost descoperită în sondajul din 1953¹.

Un singur vas lucrat cu mîna are și suprafața acoperită cu un decor adîncit, compus din grupe de linii orizontale și verticale dispuse în registre (fig. 5/2).

¹ SCIV, V, 1—2, 1954, fig. 48 mijloc.

La baza peretelui, imediat deasupra fundului, se văd două grupe de linii oblice crestate.

A doua categorie cuprinde *ceramica lucrată cu roata înceată* (fig. 6/2—4).

Pasta e de aceeași structură ca mai înainte, dar mai puțin grosolană și chiar devine epurată și densă. Arderea rămîne inegală. Uneori pasta este în întregime negricioasă. În genere, miezul are o culoare cenușie închis, iar fătuiala, pe ambele fețe, devine cărămizie, cu o nuanță gălbuie sau spre roz.

Singura formă documentată pînă acum este *borcanul*, de un tip mai scund, dar tot cu fundul mai îngust decît gura. Buza răsfrîntă are extremitatea teșită puțin oblic și fără alveole (fig. 7/2). Într-un singur caz fața superioară a buzei este decorată cu linii ușor vălurite.

Decorul acoperă totdeauna partea superioară a suprafeței vasului. El este dispus în registre delimitate printr-un șanț (fig. 6/4), sau prin grupe de șanțuri orizontale (fig. 6/2—3) și decorate cu un șanț în val lat (fig. 6/2,4), sau cu grupe de șanțuri (fig. 6/4) de obicei înguste (fig. 6/3).

O a treia categorie cuprinde aceeași *ceramică lucrată cu roata*, de o factură mai fină (fig. 6/1,5). Pasta densă este arsă cenușiu, iar fețele cărămiziiu cu aceleași nuanțe gălbui sau spre roz. Singura formă este tot *borcanul*, a cărui buză răsfrîntă are un profil deosebit, cu extremitatea subțiată (fig. 7/4) sau rotunjită (fig. 7/3). Decorul este același, dar executat cu deosebire în grupe de linii fine (fig. 6/5).

Sub toate aspectele, această ceramică se leagă de categoria precedentă, dar este lucrată cu o tehnică superioară,

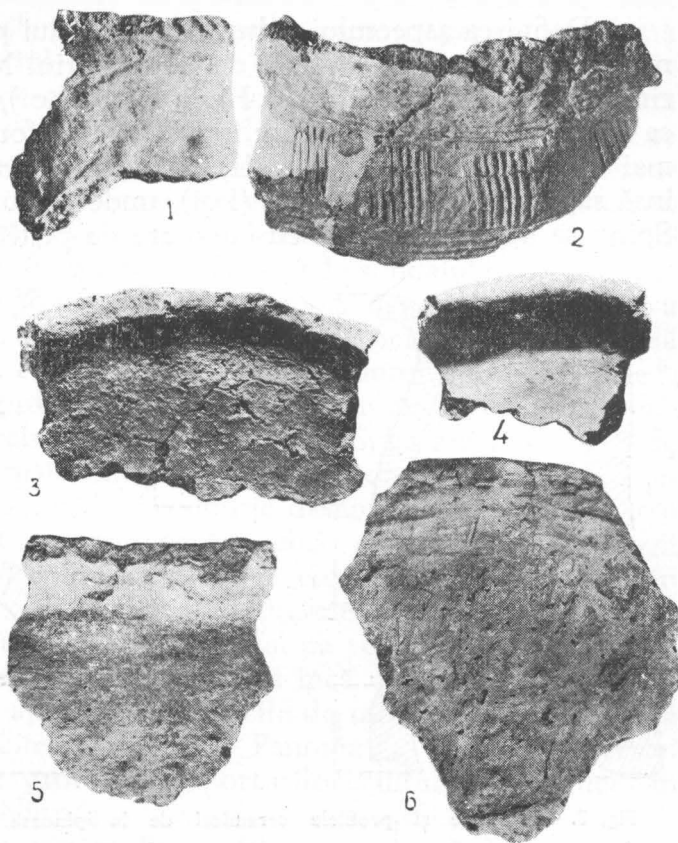

Fig. 5. — Ceramică lucrată cu mină de la Spinoasa (1—2, 5—6) și Dorobanțul (3—4).

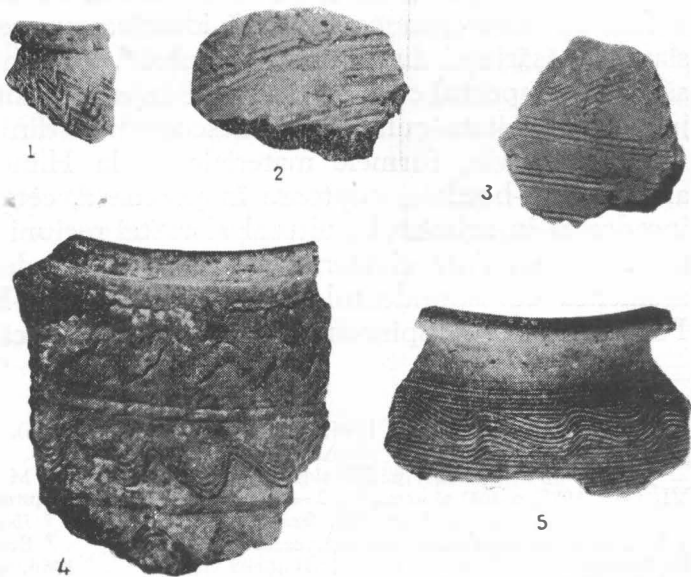

Fig. 6. — Ceramică lucrată cu roata de la Spinoasa.

probabil cu o roată perfecționată. Ea aparține desigur unui nivel de locuire suprapus, care n-a putut fi încă determinat.

★

Definirea aspectului cultural al nivelului prefeudal de la Spinoasa este înlesnită de descoperirile similare de pe teritoriul Moldovei. Cea mai veche descoperire este aceea de la *Fundul Herței* (Dorohoi), unde ceramică și cuțitașe de fier ca acelea de la Spinoasa apar într-o așezare fortificată, «La Cetate», cu o durată mai îndelungată (sec. IX—XII)¹. Cea mai importantă descoperire o constituie însă săpăturile de la *Hlincea* (Iași), unde împungătoarele de os și ceramica de la Spinoasa apar în bordeie cu cuptoare de piatră în formă de potcoavă, săpate pe

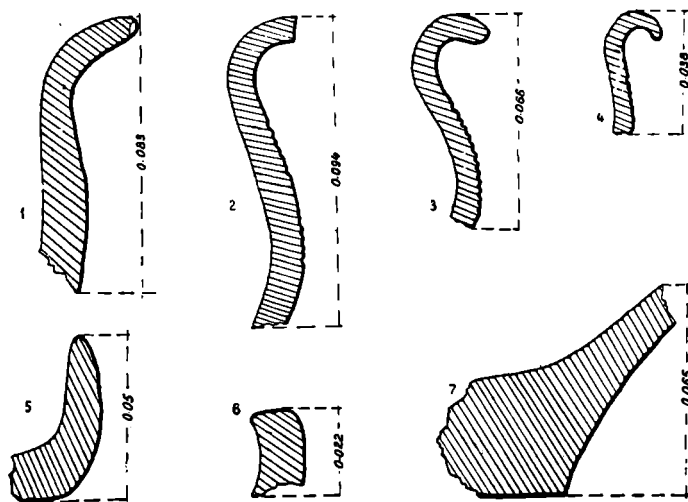

Fig. 7. — Formele și profilele ceramicii de la Spinoasa.

coasta dealului Cetățuiei, deasupra șesului Nicolinei². O ceramică asemănătoare, datată în sec. VI—VIII, a fost găsită în sondajul de la *Suceava — La Șipot*³. Din cercetările de suprafață ale Muzeului din Iași, cel mai important lot, cuprinzând greutatea corice de lut neperforate (fig. 4/8) și ceramică lucrată cu mîna identică cu aceea de la Spinoasa (fig. 5/3 — 4), provine de la *Dorobanțul* (Iași), dintr-o așezare deschisă pe poala de deal ca la *Hlincea*⁴.

Aspectul cultural de la Hlincea a fost identificat cu

complexul culturii slave de tip *Romen-Borșevo*⁵ și anume cu aspectul ei din spațiul vestic al bazinului Niprului⁶, în specie cu formele materiale din siliștile de tip *Luka* în apropiere de *Raiki*⁷. Ceramica corespunzătoare de la *Fundul Herței* a fost de asemenea considerată identică cu aceea de la *Hlincea* și atribuită culturii slavilor răsăriteni din bazinul Niprului⁸. Cele mai noi cercetări sovietice tind însă să unifice aspectul culturii *Romen-Borșevo* în întreg bazinul Niprului și înglobează în această unitate culturală și descoperirile din *Moldova*⁹.

În adevăr, formele materiale de la *Hlincea* considerate în complexul lor arheologic—bordeie, cuptoare în potcoavă, ceramică și împungătoare de os — se încadrează în orizontul cultural al vastei regiuni de silvo-stepă de pe ambele părți ale Niprului. Alte elemente ale grupului de descoperiri din *Moldova* își au de asemenea corespondentul în așezările *Romen-Borșevo*: cuțitașele de fier de la *Fundul Herței* și Spinoasa, fusaiola bitronconică de la Spinoasa¹⁰, ca și conul de

¹ *Dacia*, IX—X, 1941 — 1944, p. 119 — 121, fig. 3—5.

² SCIV, V, 1—2, 1954, p. 236 și urm., fig. 2—3; VI, 3—4, 1955, p. 690 și urm., fig. 2—4.

³ SCIV, V, 1—2, 1954, p. 300, fig. 33.

⁴ Muzeul de antichități din Iași, cercetările prof. N. Zaharia.

⁵ SA, XVI, 1952, p. 7 și urm.

⁶ *Anal. št. ale Univ. «Al. I. Cuza» din Iași* (serie

nouă), sect. III (Șt. soc.), II, 1—2, 1956, p. 1 și urm.

⁷ M. Chișvasi, *Ранняя средневековая керамика на территории РНР в VI—XII вв.*, Moscova 1956, p. 11.

⁸ *Ibidem*, p. 5, 25.

⁹ *Вестник Ленинградского университета*, nr. 20, 1956, p. 45 și urm.

¹⁰ SA, XVI, p. 32, fig. 19/a, dreapta.

lut de la Dorobanțul¹. Dacă sistemul de fortificație al «Cetățuiei» de la Fundul Herței este contemporan cu cea mai veche ceramică de acolo, de tip Hlincea-Spinoasa, atunci am avea și pentru Moldova acea dualitate de «siliști» (așezări deschise) și «horodiști» (așezări fortificate) caracteristice culturii Romen-Borșevo. Săparea așezării fortificate de la Echimăuți pe Nistru² pune imperios problema existenței «horodiștilor» pe teritoriul Moldovei.

Cu toate acestea, ceramica descoperită în Moldova nu prezintă niciodată decorul imprimat, care apare frecvent pe ceramica din regiunea Niprului³, ceea ce dă culturii de pe teritoriul Moldovei un aspect diferențiat. Chiar în cadrul descoperirilor din Moldova complexul de la Spinoasa prezintă caractere distinctive, ca tip de așezare, ca tip de locuință și ca inventar de unelte și podoabe. Tipul de bordei menționat în sondajul din 1953 n-a fost constatat în sondajul nostru. Locuințele și vatra de la Spinoasa sînt de tipul tradițional al epocii migrațiilor în Moldova (sec. III—IV), de pildă la Trusești-Pe Cuha⁴. Toporul de fier cu gaură verticală în caefă prezintă o tradiție locală, continuată pînă la începutul epocii feudale⁵. Acest topor descoperit izolat ar putea aparține și urmelor de locuire din perioada timpurie a migrațiilor. De asemenea, ceramica de la Spinoasa și mai ales de la Dorobanțul prezintă un aspect mai arhaic față de aceea de la Hlincea. Cercetătorii sovietici înclină să acorde o dată mai timpurie descoperirilor de pe Nistru și din spațiul Moldovei, în raport cu regiunea Niprului. Alte forme au analogii în vest. Mărgica de sticlă este cunoscută de pildă în cultura slavă timpurie din Moravia, unde apare ca element de import bizantin, mediteranean sau pontic⁶, alături de o ceramică asemănătoare lucrată cu mîna și cu roata ca în Moldova și pe Nipru. Pentru cerceul de bronz nu am putut găsi încă nici o analogie. Foaia lui în formă de «scut» ar putea fi apropiată de plăcile de metal prețios în formă de «liră» sau «scut» din mormintele avare din Panonia⁷. Aspectul acestei culturi în Moldova pune evident problema raporturilor culturale și etnice în marele spațiu dintre Carpați și Nipru.

La Spinoasa, ca și în celelalte așezări din Moldova, nu s-a găsit nici un element propriu pentru datare. Cultura Romen-Borșevo din regiunea Niprului este datată pe baza monedelor arabe și bizantine în sec. VIII—X⁸. Prin comparație, cercetătorii romîni au datat descoperirile din Moldova tot în sec. VIII—X⁹ sau în sec. VIII—IX¹⁰. Suprapunerea unui alt nivel cultural, datat printr-un dirhem din sec. X, peste nivelul Romen-Borșevo în horodiștea de la Echimăuți¹¹, fixează limita superioară a acestei culturi în sec. IX inclusiv. Limita cronologică inferioară rămîne neprecizată și legată de soluționarea problemei genezei acestei culturi.

Deoarece interpretarea descoperirilor din Moldova s-a făcut în modul acesta direct și simplu, ea trebuie să constituie ipoteza de lucru pentru cercetările viitoare.

ANTON NIȚU și DAN TEODORU

¹ SA, XVI, fig. 19/b.

² KS, I, 1953, p. 104 și urm.

³ SA, XVI, p. 28, fig. 16.

⁴ SCIV, VI, 1—2, 1955, p. 173.

⁵ Materiale, II, 1956, p. 22, fig. 17/14.

⁶ J. Poulik, *Staroslovanská Morava (Monum. archaeol., I)*, Praga, 1948, p. 202, pl. XXXIX/39.

⁷ G. László, *Études archéol. sur l'hist. de la*

soc. des Avars (Arch. Hung. XXXIV), Budapesta, 1955, p. 32, pl. IX/12; p. 224, pl. XLVII—XLVIII/7—7, a.

⁸ SA, IX, 1947, p. 121 și urm.

⁹ Anal. št. ale Univ. «Al. I. Cuza» din Iași, sect. III (Șt. soc.), II, 1—2, 1956, p. 9.

¹⁰ M. Kișvasi, *op. cit.*, p. 5.

¹¹ KS, I, 1953, p. 110.

ОТЧЕТ О РАЗВЕДОЧНОЙ РАСКОПКЕ ДОФЕОДАЛЬНОГО ПОСЕЛЕНИЯ В СПИНОАСЕ

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

В рамках программы коллектива Академии РНР по изучению происхождения румынского народа, осенью 1956 г. Ясский музей древностей произвел разведочные раскопки дофеодалного поселения в Спиноасе (село Ербичени, района Тыргу-Фрумос).

Поселение находится на правом берегу реки Бахлуй, у главного русла, на небольшой, слегка покатоной площадке, образованной между горами Катаргул и Сырка конусом выноса.

Обнаружены четыре наземных жилища (рис. 1). В одном из них имеется примитивный очаг, сделанный также на поверхности (рис. 2 и 3).

Инвентарь орудий состоит из костяной проколки (рис. 4/7), нескольких железных ножей (рис. 4/3—5), железного топора (рис. 4/6) и глиняного битронконического пряслища (рис. 4/9).

Из украшений была найдена одна стеклянная глазчатая бусина бурого цвета, с желтыми точками, и бронзовая серьга в виде щита (рис. 4/1).

Имеется керамика лепная (рис. 5) и кружильная (рис. 6). Первая группа имеет более разнообразные формы, горшки с венчиком, разукрашенным ямками и насечкой (рис. 5/1, 5), сковороды с толстым дном и низким краем (рис. 7, 5—6) и миски формы усеченного конуса (рис. 5/6). Во второй группе имеются горшки, украшенные горизонтальными и волнообразными, широкими или узкими желобками, наведенными по поверхности сосуда (рис. 6/2—4). Третья группа включала выработанную на кругу керамику более усовершенствованной выработки, с поверхностью, разукрашенной группами узеньких канавок, горизонтальных и волнообразных (рис. 6/1—5). Она принадлежит высшему горизонту, который еще не датирован.

Спиноасский археологический комплекс входит в ряд ранее открытых в Молдове — Хлинчу, Сучаву и Доробанцу (рис. 4/8; 5/3—4). Группа, открытая на молдавской территории, носит характер славянской культуры типа Ромен-Боршево Днепровского бассейна, датированной VIII—IX вв.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

- Рис. 1. — План шурфовки 1956 г. в Спиноасе (Ербичени).
Рис. 2. — 1, ямы во рву 1, план и профиль; 2, жилище; план и разрез.
Рис. 3. — Очаг в жилище 3, план и разрез.
Рис. 4. — Дофеодалные орудия и украшения из Спиноасы (1—7 9) и Доробанцула (8).
Рис. 5. — Лепная керамика из Спиноасы (1—2, 5—6) и Доробанцула (3—4).
Рис. 6. — Кружильная керамика из Спиноасы.
Рис. 7. — Формы и профили спиноасской керамики.

RAPPORT SUR LE SONDAGE PRATIQUE DANS LE COMPLEXE PRÉFÉODAL DE SPINOASA

RÉSUMÉ

Le Musée d'Antiquités de Jassy a exécuté, pendant l'automne de l'année 1956, un sondage dans l'établissement préféodal de Spinoasa (commune d'Erbiceni, district de Țîrgul Frumos) qui figurait au programme du groupe de travail de l'Académie de la R.P.R. qui étudie l'origine du peuple roumain.

L'établissement se trouve au bord du lit majeur de la rivière de Bahlui, sur un plateau légèrement incliné, formé par un cône de déjection placé dans l'angle formé par les collines de Catargul et celles de Sirca.

On y a découvert quatre habitations édifiées au ras du sol (fig. 1). L'une d'elles possédait un âtre primitif, construit également à la surface du sol (fig. 2—3).

L'inventaire des outils comprend une alène en os (fig. 4/7), quelques petits couteaux en fer (fig. 4/3—5), une hache du même métal (fig. 4/6) et une fusaïole bi-tronconique en terre cuite (fig. 4/9).

En fait de parures, on a découvert une petite perle en verre irisé, recouverte de cercles de pâte brune et de points jaunes (fig. 4/2) et une boucle d'oreille en bronze ayant la forme d'un bouclier (fig. 4/1).

La céramique y est de deux catégories, l'une travaillée à la main (fig. 5) et l'autre au tour lent (fig. 6). La première catégorie renferme des formes plus variées, des pots au bord décoré d'alvéoles ou d'entailles (fig. 5/1, 5), des plats à fond épais et à bord bas (fig. 7/5—6) et des terrines tronconiques (fig. 5/6). La deuxième catégorie consiste en pots décorés de rainures horizontales ondulées, larges ou étroites, disposées en registre sur la surface du vase (fig. 6/2—4). Une troisième catégorie comprend de la céramique travaillée au tour, d'une exécution plus soignée et dont la surface est décorée à l'aide de groupes de rainures étroites, horizontales, à ondulations (fig. 6/1—5). Cette dernière catégorie appartient à un niveau d'habitation supérieur, qui n'a pas encore été déterminé.

Le complexe archéologique de Spinoasa se rattache aux découvertes faites antérieurement en Moldavie : à Hlincea, Suceava ou Dorobanțu (fig. 4/8; 5/3—4). Le groupe des découvertes du territoire de la Moldavie présente un aspect spécifique propre à la civilisation slave du type Romen-Borșevo du bassin du Dnieper, qui date des VIIIe et IXe siècles.

EXPLICATION DES FIGURES

- Fig. 1. — Plan du sondage effectué en 1956 à Spinoasa (Erbiceni).
 Fig. 2. — 1., Trous observés dans le fossé I, plan et profil; 2. habitation, plan et section.
 Fig. 3. — Âtre de l'habitation 3, plan et section.
 Fig. 4. — Outils et parures préféodales de Spinoasa (1—7, 9) et Dorobanțu (8).
 Fig. 5. — Céramique fabriquée à la main trouvée à Spinoasa (1—2, 5—6) et à Dorobanțu (3—4).
 Fig. 6. — Céramique de Spinoasa, fabriquée au tour.
 Fig. 7. — Formes et profils de la céramique de Spinoasa.

